

Dr. Marko Pranjić, Katehetski salezijanski centar, Zagreb

NAZIV NIJE FORMALNO PITANJE

Evidentno je da se ova disciplina ni u kojem slučaju ne bi mogla poistovjetiti s klasičnim vjeronaukom, tj. izravnim odgojem pojedinca ili zajednice u prihvaćenoj vjeri. Jer kao takva, školska religijska disciplina ne pretpostavlja načelno prihvaćenu vjeru, nego razmišljanje ili pak učenje informacija o manifestacijama najrazličitijih vjera (religija kao pozitivna mjerljiva komponenta vjere). S obzirom na odgoj u vjeri (vjeronauk ili kateheza), ova bi se disciplina mogla u krajnjem slučaju smatrati predkatehezom (preambula catechesis), predvjeronaukom. Budući da se po svojoj predmetnosti ne poistovjećuje s vjeronaukom, ne bi imalo nikakva smisla tako je nazivati. Trebat će, prema tome, stvoriti adekvatnu nomenklaturu.

Nakon dugogodišnje prakse i ozbiljnih znanstvenih istraživanja, zapadno-europske zemlje su prihvatile slijedeće nazivlje za ovu disciplinu:

1) anglosaksonsko područje: bez obzira na vjersku denominaciju disciplina se naziva religious education (religiozni odgoj)

2) njemačko područje: Religionsunterricht (religijska nastava)

3) francusko područje: enseignement religieux (religiozna nastava, pouka, obuka)

4) španjolsko govorno područje: enseñanza religiosa (religiozna nastava, pouka, obuka)

5) portugalsko govorno područje: ensino religioso (religiozna nastava, pouka obuka) ili ensino da Igreja nas escolas (crkvena nastava, pouka, obuka u školama)

6) talijansko područje: insegnamento della religione (religijska nastava, pouka, obuka)

7) flamansko područje: schoolkateschese (školska kateheza).

Evidentno je da preteže nazivlje „religiozna ili religijska nastava, pouka, obuka“, unatoč vrlo različitih kultura, civilizacija, podneblja,

tradicija, afiniteta naroda unutar kojih se „predaje“ taj „predmet“ u školama.

Kod nas se postavlja pitanje o tome da li je moguće, zbog sve kompleksnosti religijskog iskazivanja, stvoriti religijsku disciplinu koja bi bila u stanju zadovoljiti sve. Ili će se, ako se bude inzistiralo na tome da se ona uvede u odgojno-obrazovni program, morati optirati barem djelomice za određenu konfesionalnost, pa stvoriti više alternativa religijske discipline. Postoji uvjerenje da je moguće iskristalizirati neki zajednički „nazivnik“ koji bi zadovoljio i naslovnike i bio krajnje korektan prema disciplini? Istini za volju, ni kod drugih naroda gdje jedan takav predmet postoji kao školski, nije se išlo do te mjere u detalje. Ostalo se nekako na razini čiste informacije s obzirom na religije koje su manje prisutne i manje relevantne za odnosni narod.

Bilo bi idealno kada bi na ovom području sve bilo zajedničko i ni od koga osporavano. U tome se slučaju ne bi stvarali strahovi i zbog toga bojkoti. Međutim, kao i kod svih drugih disciplina, i ovdje po svemu sudeći postoji zajednička osnovica, a onda razlike manjeg ili većeg intenziteta. Svaka znanost, odnosno umjetnost ili bilo koja druga djelatnost, ima svoje škole, struje, smjerove koji se međusobno nadmeću, sučeljavaju pa tako nadopunjuju i obogaćuju. Ukoliko ova disciplina ne bi bila odgoj u određenoj vjeri, nego predmet koji posreduje općeprihvaćene vrednote jednog područja, ne vidi se uvjerljivog razloga za to da ona bude rezervirana samo za neke učenike, kao što to nije slučaj niti s drugim predmetima.

Da bi se religijska disciplina stručno i odgovorno njegovala i promicala u sklopu odgojno-obrazovnog programa, iza nje moraju stajati osobe koje bi jamčile njezinu kvalitetu. Postavlja se, dakle, pitanje, tko bi to bio i kakva bi trebala biti njegova formacija?

Prije toga bi ipak trebalo apsolvirati drugi problem: u kojoj životnoj dobi bi trebalo početi, odnosno završiti navedeni proces? Mislim da ni ovdje ne bi trebalo odstupiti od logike drugih predmeta. Ima predmeta koji traju kraće ili dulje. Sve ovisi o usmjerenju škole. Za nekoga matematika može trajati od prvog razreda pa sve do promocije u doktora znanosti, dok će

za drugoga taj isti predmet obligatno započeti u prvom razredu i završiti krajem srednje škole. Kao kriterij bi trebalo uzeti ustaljenu praksu u drugim zemljama i za ovaj predmet.

Problem nastavnika treba rješavati maksimalnim angažiranjem postojećih institucija koje bi mogle osposobiti stručan kadar (bogoslovni fakultet, više bogoslovne škole, određeni instituti), stvaranjem novih sličnih institucija i eventualnim osnivanjem katedri te discipline pri našim sveučilištima.